Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 9. 2012, sen. zn. 101 VSPH 180/2012, ECLI:CZ:VSPH:2012:101.VSPH.180.2012.1

Číslo: 55/2013

Právní věta:

Pohledávka věřitele vzniklá z titulu výkonu rozhodnutí (§ 320 odst. 1 o. s. ř.) postižením obchodního podílu ve společnosti dlužníka je podřízenou pohledávkou ve smyslu § 172 insolvenčního zákona.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 06.09.2012

Spisová značka: 101 VSPH 180/2012

Číslo rozhodnutí: 55

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Insolvenční návrh

Předpisy: § 172 IZ
§ 320 odst. 1 o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

K r a j s k ý s o u d v Plzni rozsudkem ze dne 6. 3. 2012 v bodě I. výroku zamítl žalobu JUDr. J. Š., insolvenčního správce C., s. r. o. v likvidaci (dále jen žalobce), o určení neexistence vykonatelné pohledávky žalovaného Finančního úřadu V. (dále jen žalovaný), přihlášené v insolvenčním řízení dlužníka C., s. r. o. v likvidaci (dále jen dlužník), ve výši 10 470 Kč.

V odůvodnění rozhodnutí soud uvedl, že v insolvenčním řízení vedeném u Krajského soudu v Plzni byl rozhodnutím ze dne 29. 9. 2011 zjištěn úpadek a prohlášen konkurs na majetek dlužníka, jehož insolvenčním správcem byl současně ustanoven žalobce. Žalobce podal dne 20. 12. 2011 žalobu, jíž se domáhal určení neexistence shora označené pohledávky žalovaného, neboť jeho pohledávku žalobce při přezkumném jednání dne 22. 11. 2011 popřel z toho důvodu, že právní titul této pohledávky (platební výměry na daň z převodu nemovitostí, výkaz nedoplatků a daňové penále) nesvědčí žalovanému vůči dlužníku, ale vůči jiné osobě (společnosti LN, s. r. o.).

Soud vycházel ze zjištěného skutkového stavu, podle něhož žalovaný uplatnil včas podanou přihláškou pohledávky z vykonatelného platebního výměru ze dne 14. 12. 2005 ve výši 1500 Kč, ze dne 25. 3. 2009 ve výši 8640 Kč a výkazu nedoplatků ze dne 9. 3. 2009 ve výši 330 Kč, vystavené proti povinnému LN, s. r. o.

V příloze přihlášky žalovaný uvedl odkaz na pravomocné usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 23. 7. 2009, kterým byl nařízen výkon uvedených platebních výměrů vůči LN, s. r. o., postižením obchodního podílu povinného ve společnosti C., s. r. o. v likvidaci, tedy dlužníka.

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že z podané přihlášky vyplývá důvod přihlášené pohledávky, tedy postižení obchodního podílu dlužníka výkonem rozhodnutí. Dovodil, že vydáním usnesení o postižení obchodního podílu povinného (23. 7. 2009) zanikla účast povinného ve společnosti dlužníka, a to před zahájením insolvenčního řízení (11. 6. 2010). Proto se dle názoru soudu prvního stupně jedná o pohledávku žalovaného na vyplacení vypořádacího podílu LN, s. r. o., ve společnosti, která směřuje nyní proti dlužníku. Vzhledem k tomu, že účast LN, s. r. o., ve společnosti dlužníka zanikla, nejedná se dle názoru soudu prvního stupně o pohledávku společníka dle § 172 odst. 4 insolvenčního zákona a žalovaný ji přihlásil v insolvenčním řízení důvodně. Žalobu o určení neexistence vykonatelné pohledávky žalovaného proto v celém rozsahu zamítl.

Proti rozsudku soudu prvního stupně se včas odvolal žalobce, jenž jako odvolací důvod uplatnil nesprávné právní posouzení věci soudem prvního stupně a navrhoval zrušení rozsudku odvolacím soudem, případně jeho změnu tak, aby žalobě bylo v celém rozsahu vyhověno a žalobci přiznáno právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Zejména namítal, že žalovaný přihlásil spornou pohledávku z důvodu vydaných vykonatelných platebních výměrů, a nikoliv z důvodu práva na vypořádací podíl ve společnosti dlužníka, jež mu bylo přiznáno usnesením Obvodního soudu pro Prahu 1. Protože tyto platební výměry nesvědčí proti dlužníku, není pohledávka žalovaného přihlášena v insolvenčním řízení důvodně. Dále tvrdil, že pohledávka žalovaného by nemohla být shledána důvodnou ani v případě, že by byla přihlášena řádně jako pohledávka přiznaná uvedeným nařízením exekuce, tedy jako pohledávka na vyplacení vypořádacího podílu, neboť by se v takovém případě jednalo o pohledávku společníka vyplývající z jeho účasti ve společnosti, jež by nebyla zařazena do seznamu pohledávek, a mohla by být uspokojena pouze jako pohledávka podřízená dle § 172 odst. 1, 4 insolvenčního zákona.

V r c h n í s o u d v Praze rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil.

Z o d ů v o d n ě n í :

Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek včetně předcházejícího řízení a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.

V souzené věci nebylo sporu o tom, že žalovaný má vykonatelné pohledávky vůči společnosti LN, s. r. o., a v důsledku nařízeného výkonu rozhodnutí proti povinnému LN, s. r. o., byl postižen usnesením Obvodního soudu pro Prahu 1 obchodní podíl této společnosti ve společnosti dlužníka.

Spornou byla otázka, zda žalovaný řádně uplatnil jako důvod přihlášené pohledávky toto právo na vypořádací podíl ve společnosti dlužníka, případně jakým způsobem by tato pohledávka měla být uspokojena v insolvenčním řízení.

Odvolací soud vycházel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, která považuje za správná a úplná, a na něž v celém rozsahu odkazuje.

Podle § 174 odst. 2 insolvenčního zákona přihláška pohledávky musí kromě obecných náležitostí podání obsahovat důvod vzniku a výši přihlašované pohledávky. Důvodem vzniku přihlašované pohledávky se rozumí uvedení skutečností, na nichž se pohledávka zakládá.

Z hlediska právního posouzení projednávané věci je třeba dát soudu prvního stupně za pravdu v jeho závěru, že žalovaný ve své přihlášce důvod přihlášené pohledávky uvedl, neboť ve své přihlášce

označil jednotlivé platební výměry a výkaz nedoplatků vystavené vůči povinné společnosti LN, s. r. o., a v seznamu příloh vyznačil i exekuční titul (usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1), jímž byl postižen podíl povinného ve společnosti dlužníka. Toto usnesení bylo k přihlášce připojeno a insolvenční správce se s jeho obsahem mohl před přezkumem pohledávek seznámit. Důvod přihlášené pohledávky je třeba hodnotit ze skutkového hlediska, lze tudíž uzavřít, že žalovaný tuto svoji povinnost splnil, pokud v přihlášce uvedl nejen důvod vzniku původní pohledávky vůči povinnému, ale označil i důvod pohledávky vzniklé mu za dlužníkem na základě usnesení soudu o nařízení exekuce postižením podílu povinného ve společnosti dlužníka.

Podle § 172 insolvenčního zákona po úplném uhrazení všech pohledávek, kterých se týká insolvenční řízení, s výjimkou pohledávek uvedených v § 170, lze v insolvenčním řízení uhradit rovněž podřízené pohledávky a pohledávky společníků nebo členů dlužníka, vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo v družstvu (1). Pohledávky společníků nebo členů dlužníka vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo v družstvu se v insolvenčním řízení neuplatňují, ale pouze se oznamují insolvenčnímu správci, který vede jejich evidenci (4).

V daném případě žalovaný přihlásil pohledávku, která mu vznikla na základě soudního rozhodnutí (usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 23. 7. 2009), jímž bylo postiženo dle § 320 odst. 1 o. s. ř. majetkové právo povinné společnosti LN, s. r. o., na vyplacení vypořádacího podílu ve společnosti dlužníka. Podle § 148 odst. 1 obch. zák. a dle § 320a odst. 1 o. s. ř. zaniká nařízením tohoto způsobu výkonu rozhodnutí účast povinného v obchodní společnosti a na žalovaného tím ze zákona přešlo na základě vydaného soudního rozhodnutí právo na vyplacení vypořádacího podílu ve společnosti (případně na likvidačním zůstatku). Co do právního důvodu se však stále jedná o pohledávku společníka na vypořádací podíl. Proto je postavení žalovaného ve vztahu k dlužníku v zásadě obdobné, jaké má společník ve vztahu ke společnosti v případě zániku jeho účasti dle § 150 odst. 1, 3 obchodního zákoníku. Jedná se proto stále o pohledávku společníka za společností (byť přešla na jinou osobu v důsledku nařízení exekuce) dle § 172 odst. 1 insolvenčního zákona a jako takovou je třeba ji evidovat v insolvenčním řízení dlužníka.

Z uvedeného vyplývá, že pohledávka žalovaného za dlužníkem existuje. Žaloba insolvenčního správce proto v tomto směru není důvodná, byť se nejedná o pohledávku, kterou lze zjistit postupem dle § 190 a následujících insolvenčního zákona, ale o pohledávku uspokojovanou až po uspokojení pohledávek dle § 168, 169 a pohledávek obsažených v seznamu pohledávek dle § 189 insolvenčního zákona, tedy v režimu podřízených pohledávek dle § 172 odst. 1 téhož zákona. Správný postup insolvenčního správce by měl proto spočívat v tom, že uvedenou přihlášku (která neměla být žalovaným přihlašována, ale jen oznamována dle § 172 odst. 4 insolvenčního zákona) nezahrne do seznamu pohledávek, ale pouze ji povede v evidenci pro její případné uspokojení v závěrečné fázi insolvenčního řízení, a uvědomí o tomto postupu žalovaného.

Odvolací soud při rozhodování o odvolání žalobce proto vzal v úvahu potřebu postavit na jisto nejen skutečnost, zda je pohledávka žalovaného přihlášená v insolvenčním řízení po právu, ale i to, v jakém režimu má být v tomto řízení uspokojena.

Ze všech shora uvedených důvodů proto odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně podle § 219 o. s. ř. potvrdil včetně akcesorického výroku o nákladech řízení; přitom ve výroku vyjádřil i charakter sporné pohledávky jako pohledávky v režimu dle § 172 IZ, aby o dalším postupu při jejím uspokojování nevznikaly pochybnosti.